

NOVÁ STRATEGIE FDA V KONTROLE TABÁKU

Není to tak dávno, kdy byl prosazen zákaz výroby a prodeje tzv. „light“ a „ultralight“ cigaret se sníženým obsahem nikotinu, protože se ukázalo, že nevedou ke snížení úmrtnosti na následky kouření (zejména rakovinu plic); ukázalo se, že kuřáci inhalují jejich dým intenzivněji a v kratších intervalech, aby získali svoji „dávku“ nikotinu, případně zvyšují počet denně vykouřených cigaret.

Trochu překvapivá z tohoto pohledu je nová strategie FDA, kterou představil její významný reprezentant Scott Gottlieb v červenci 2017. Jde o záměr snížit obsah nikotinu v konvenčních cigaretách na hladiny, které nevyvolávají závislost (ze současných 15,8 mg na 2–4 mg v jednom gramu tabáku). Nové hodnoty jsou tak nízké, že kuřák svoji dávku nemůže získat navýšením počtu vykouřených cigaret, ale může přejít na elektronické cigarety, které jsou – i před nedostatek důkazů – obecně pokládány za bezpečnější.

V roce 2015 byla publikována studie D. Hatsukami z univerzity v Minnesotě, která prokázala, že kouření cigaret s 2–4 mg nikotinu v 1 g tabáku skutečně výrazně snižuje počet vykouřených cigaret. Výsledky uznal jinak skeptický prof. Stanton Glantz z univerzity v San Francisku, který ovšem i nadále zastává názor, že dobrou cestu představuje zvyšování cen kuřiva, rozšiřování nekuřáckého prostředí a další omezování reklamy, zejména eliminace kuřáků z filmů.

Spoluauctorem studie byl i uznávaný prof. Neal Benowitz, který výsledky zdůvodňuje především tím, že takové cigarety kuřákům nechutnají, protože po nich nepocítí zvláštní náraz nebo štipnutí v hrudníku, které vyvolává nikotin, je-li v dostatečně silné koncentraci.

Bývalý prezident USA Barac Obama podepsal zákon, opravňující FDA regulovat tabákový průmysl. Nastíněná

nová strategie by měla být jeho zásadní realizací; FDA zatím vyvolává diskusi odborníků i politiků k otázkám:

- Snížit obsah nikotinu postupně, nebo náraz?
- Ponechat v prodeji konvenční cigarety?
- Budou lidé nové cigarety kupovat?
- Jak budou reagovat tabákové firmy?

Zdá se, že s poslední otázkou nebudou problémy. Největší producent firma Philip Morris umí z tabáku odstranit nikotin; už v 80. letech minulého století vyráběla denikotinizované značky Merit Free a Next a kromě toho je i výrobcem různých typů e-cigaret, nověji (od roku 2016) i výrobku iQOS (I Quit Original Smoking), který distribuuje už ve 26 zemích světa, nejvíc v Japonsku. Dosud velmi liberální postoj k ENDS (Electronic Nicotine Delivery System) má být v USA postupně regulován v období listopad 2018 až srpen 2022.

Odborná lékařská veřejnost je v názorech na e-cigarety rozpolcena: dosavadní zkoumání potvrzují nepochybně nižší produkci různých chemických škodlivin ve srovnání s klasickými cigaretami. Naopak varovné jsou opakovaně prezentovány výsledky o rostoucí oblíbenosti mezi mládeží a postupném přecházení mladých, dosud nekuřících uživatelů e-cigaret, na ty klasické. Stranou varování nezůstává ani fakt, že nejsou dosud známe dlouhodobé účinky užívání e-cigaret na zdraví a rozpačité efekty na odvykání kouření.

Rubin R. Will the FDA's New Tobacco Strategy be a game changer? JAMA. 2017 Dec 26;318(24):2413-15.

*Prof. MUDr. D. Hrubá, CSc.
LF MU, Ústav ochrany a podpory zdraví, Brno*